

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ

Оделење за економска и социјална питања

**АНАЛИЗА ЕФЕКТА МЕРА
ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Београд, октобар 2014. година

Садржај

	Страна
УВОД.....	3
I МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ	3
1. ЗАРАДЕ.....	3
2. ИНФЛАЦИЈА	4
3. ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА	5
4. БРУТО ДОМАЋИМ ПРОИЗВОД	7
5. ЗАПОСЛЕНОСТ	7
6. ПЕНЗИЈЕ	10
7. СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА	10
8. ПРИВАТИЗАЦИЈА	13
9. СИРОМАШТВО И СОЦИЈАЛНА НЕЈЕДНАКОСТ.....	13
10. КРЕТАЊЕ КУПОВНЕ МОЋИ	15
11. ЕКОНОМСКО ФИНАНСИЈСКА КРЕТАЊА	15
II НОВА ЗАКОНСКА РЕШЕЊА И	
МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ	19
1. ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАДУ..	19
2. ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О	
ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ	22
3. ЗАКОН О ПРИВАТИЗАЦИЈИ	24
4. ЗАКОН О СТЕЧАЈУ	27
III МЕРЕ ВЛАДЕ – МЕРЕ ШТЕДЊЕ	30

ТАБЕЛАРНИ ПРИЛОГ	34
1. Приказ основних макроекономских показатеља у Републици Србији у 2013. години	34
2. Индекси индустријске производње, по подручјима, децембар 2013.	37
3. Резултати приватизације предузећа	38
4. Зараде у 2014. години	39

УВОД

Материјални и социјални положај запослених у Републици Србији све је тежи, а што се огледа у: стално присутној инфлацији, високом проценту учешћа сиве економије, великој неликвидности привредних субјеката, незавршеној приватизацији коју прате бројне слабости, високом износу спољног дуга, високом нивоу корупције, високом проценату сиромашног становништва, високој стопи незапослености, и друго.

Вероватно најбољи показатељ материјалног положаја грађана Србије је чињеница да, према последњем објављеном податку Републичког завода за статистику, стопа ризика од сиромаштва износи 24,6%. Другим речима, сваки четврти становник у Републици има ризик до постане сиромашан или то већ јесте. Узроке овоме треба тражити у: 1) макроекономским кретањима у Републици, која су у доброј мери последица вођења економске политике (начин спровођења приватизације, који је за последицу, поред осталог, имао деиндустријализацију), 2) донетој законској регулативи, чије ће се негативне последице нарочито тек испољити (на пример, доношење Закона о изменама и допунама Закона о раду), 3) мерама Владе (реално смањење плата и пензија) и др.

Веће и Председништво СССС, у складу са својим Орјентационим планом рада, а полазећи од свог основног задатка да штите материјални и социјални положај запослених, редовно прате стање у овој области и предузимају одређене мере и активности.

I МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ

1. ЗАРАДЕ

Просечна зарада исплаћена у јулу 2014. године износи 62.380 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у јуну 2014. године, номинално је већа за 0,6% и реално је већа за 0,7%.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у јулу 2014. године износи 45.216 динара. У поређењу са просечном зарадом без пореза и доприноса исплаћеном у јуну 2014. године, номинално је већа за 0,7% и реално је већа за 0,8%.

Истовремено, просечна нето зарада у јавном сектору реално је смањена за 1,9%, док је у приватном сектору повећана за 1,1%. У овом периоду највећи реални раст просечне нето зараде забележен је у области административних и помоћних услужних делатности,

грађевинарства, рударства и снабдевања електричном енергијом, гасом и паром. Највеће смањење просечне нето зараде забележено је у области саобраћаја и складиштења, уметности, забаве и рекреације и државне управе и обавезног социјалног осигурања.

Посматрано по секторима, на међугодишњем нивоу, у јулу 2014. године просечна нето зарада је реално повећана у секторима грађевинарства (10,8%) и индустрије (2,8%), а смањена је у сектору услуга (-1,4%), док је стагнирала у пољопривреди.

Јул 2014.

Просечна зарада исплаћена у јулу 2014. године номинално је већа за 2,4% и реално је већа за 0,3% од просечне зараде исплаћене у јулу 2013. године.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена јулу 2014. године номинално је већа за 2,3% и реално је већа за 0,2% у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у јулу 2013. године.

Јануар–јул 2014.

Просечна зарада исплаћена у периоду јануар–јул 2014. године, у поређењу са просечном зарадом исплаћеном у периоду јануар–јул 2013. године, номинално је већа за 1,2%, а реално је мања за 1,0%.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у периоду јануар–јул 2014. године, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у периоду јануар–јул 2013. године, номинално је већа за 1,5%, а реално је мања за 0,7%.

2. ИНФЛАЦИЈА

У јулу су потрошачке цене, други пут у овој години, биле ниже него у претходном месецу. Највећи допринос паду месечне инфлације у јулу за 0,1% дао је сезонски пад цена поврћа за 9,8%. Ниже цене него у јуну за 0,1% имала је и прерађена храна (прерађено месо и поврће, уља и масти, шећер). Више цене него у претходном месецу имали су енергија (чврста горива, деривати нафте и течни гас у боцама) и услуге, пре свега осигурање возила (26,6%) и пакет аранжмани (24,8%).

Регулисане цене су у јулу биле за 0,1% више него у претходном месецу. Поскупели су: одношење смећа, дечије јаслице, претплатна

месечна карта за градски саобраћај у неким градовима, лекови и такса за држање моторних возила.

У односу на децембар 2013. године раст потрошачких цена у јулу је износио 1,8% и опредељен је растом цена непрерађене хране од 4,5% и регулисаних цена од 3,4%. У оквиру регулисаних цена истиче се повећање цена дувана за 9,6%, комунално-стамбених услуга за 3,5% и цена лекова за 3,8%, са доприносом укупној инфлацији од 0,64 п.п.

Цене произвођача индустријских производа за домаће тржиште порасле су током другом кварталу 0,5%, док је на међу годишњем нивоу раст у јуну износио 1,0%. Највећи раст произвођачких цена регистрован је у производњи прехрамбених производа, кокса и деривата нафте, као и у рударству. С друге стране, једини знатнији пад цена забележен је у производњи папира и производа од папира. Цене произвођача пољопривредних производа су у другом кварталу порасле за 5,7%. Порасле су цене ратарских производа, при чему је већи раст забележен у случају индустријског биља него код житарица. У области сточарства, раст произвођачких цена забележен је код живих свиња, што се прелило и на раст малопродајних цена свежег меса. Раст цена елемената и материјала за уграђивање у грађевинарству од 1,3% у другом кварталу утицао је да оне и на међу годишњем нивоу убрзају раст, који је у јуну износио 3,9%. Увозне цене исказане у динарима у другом кварталу су порасле за 0,2%, као последица раста светских цена нафте.

- Међугодишња инфлација је у јулу износила 2,1%, што је испод доње границе циљане инфлације за 2014. годину ($4 \pm 1,5\%$). При томе, цене робе су повећане за 1,6%, а цене услуга за 3,8%.

- Базна инфлација, мерена растом потрошачких цена из ког је искључен раст цена енергије, хране, алкохолних пића и цигарета, износила је 0,8% на месечном нивоу (јул 2014/јун 2014), а 2,6% на међугодишњем нивоу (јул 2014/јул 2013).

3. ИНДУСТРИЈСКА ПРОИЗВОДЊА

Индустријска производња у Републици Србији у јулу 2014. године мања је за 13,0% него у јулу 2013. године, а у односу на просек 2013. године мања је за 9,4%. Индустријска производња у периоду јануар–јул 2014. године, у поређењу са истим периодом 2013. године, мања је за 3,2%.

Посматрано **по секторима**, у јулу 2014. године, у односу на исти месец 2013, забележена су следећа кретања:

сектор Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација – **пад** од 37,4%,

сектор Рударство – **пад** од 32,1%, и

сектор Прерађивачка индустрија – **пад** од 4,2%.

Подаци о индустријској производњи **по наменским групама** у јулу 2014. године, у односу на исти месец претходне године, показују да је дошло до **пада** у производњи:

енергије (28,0%),

капиталних производа (25,4%),

интермедијарних производа, осим енергије (2,9%), и

нетрајних производа за широку потрошњу (2,4%);

док је **раст** забележен у производњи:

трајних производа за широку потрошњу (0,1%).

Обим индустријске производње у јулу 2014. године, у односу на јул 2013, бележи:

– **пад** код 18 области (учешће у структури индустријске производње – 59%), а

– **раст** код 11 области (учешће у структури индустријске производње – 41%).

Највећи утицај на **пад** индустријске производње у јулу 2014. године, у односу на исти месец 2013. године, имале су: Производња електричне енергије, Производња металних производа, осим машина, Експлоатација угља, Производња моторних возила и приколица, и Производња хемикалија и хемијских производа.

Десезонирани индекс индустријске производње за јул 2014, у односу на јун 2014, показује да је за индустрију – укупно остварен раст индустријске производње од 0,2% и да је за прерађивачку индустрију остварен раст од 1,1%.

Десезонирани индекс индустријске производње за јул 2014. године, у односу на просек 2013, за индустрију – укупно показује да је остварен пад од 9,0%, а за прерађивачку индустрију пад од 2,2%.

Производња малих предузећа (број запослених мањи од 50) која нису обухваћена редовним статистичким истраживањем прати се на узорку изабраних јединица из сектора прерађивачке индустрије. Када се укључи оцена индустријске производње малих предузећа из узорка,

индустријска производња у јулу 2014. године, у односу на просек 2013. године, код укупне индустријске производње мања је за 9,5%, а код прерађивачке индустрије већа је за 1,0%.

4. БРУТО ДОМАЋИМ ПРОИЗВОД

Пројекција раста БДП-а у 2014. и 2015. години ревидирана је наниже због поплава које су се десиле у мају и најављених оштријих мера фискалне консолидације од раније очекиваних. Ове године БДП би требало да забележи пад од 0,5%, а у 2015. години стагнацију. Искуства других земаља такође показују да се временске непогоде сличне јачине у кратком року одражавају негативно на економску и спољнотрговинску активност, али да је у дужем року тај ефекат неутралан или позитиван, захваљујући повећаном приливу капитала и расту инвестиција.

Пад БДП-а у 2014. години биће вођен падом активности у сектору рударства и енергетике и падом пољопривредне производње. Међутим, очекује се да ће негативни ефекти поплава бити ублажени бржим растом активности у сектору грађевинарства у другој половини године због неопходности санације штете на грађевинским објектима и инфраструктури. Посматрано с расходне стране, допринос нето извоза БДП-у остаће позитиван, али мањи од претходно очекиваног због већег увоза енергената, грађевинског материјала и опреме, односно мањег извоза прерађивачке индустрије, док би, с друге стране, санирање штете требало да утиче на повећање доприноса инвестиција. Због очекиваних мера фискалне консолидације, допринос потрошње домаћинства и државе остаће негативан.

Неизвесност у погледу остварења пројекције БДП-а представља брзина привредног опоравка зоне евра, односно главних спољнотрговинских партнера Србије, посебно у случају да погоршање актуелних геополитичких тензија доведе до поремећаја глобалних трговинских, енергетских или финансијских токова, као и брзина и интензитет фискалне консолидације, чији је утицај на агрегатну тражњу у кратком року негативан.

5. ЗАПОСЛЕНОСТ

Према подацима из месечног истраживања РЗС, укупан број запослених у јулу 2014. године смањен је у односу на претходни месец

за 0,1% и износио је 1.689 хиљада лица, док је у односу на исти месец 2013. године смањен за 1,5%. Највеће смањење запослености на међугодишњем нивоу забележено је у области грађевинарства, финансијских делатности и делатности осигурања, стручне научне, иновационе и техничке делатности, пољопривреди итд. Раст запослености у истом периоду остварен је у области пословања некретнинама, административним и помоћним услужним делатностима, као и у областима информисања и комуникација и образовања.

Посматрано по секторима, запосленост је у јулу 2014. године на међугодишњем нивоу смањена у свим секторима привреде: грађевинарству (-6,1%), пољопривреди (-4,3%), индустрији (-3,2%) и услугама (-0,7%). Истовремено, посматрано према облику својине, запосленост је у јавном сектору смањена за 0,2%, док је у приватном сектору смањена за 2%.

У периоду јануар-јул 2014. године укупан број запослених смањен је за 1,8% у односу на исти период 2013. године и износио је 1.691 хиљаду лица.

Крајем јула 2014. године број активно незапослених лица је износио 769 хиљада, што је смањење од 0,5%, у односу на крај претходног месеца, а у односу на исти месец претходне године за 0,3%.

Према подацима РЗС о броју формално запослених, НСЗ о броју активно незапослених лица и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање о броју пољопривредних осигураника из јула 2014. године, стопа регистроване незапослености износила је 29,4%, што је повећање у поређењу са истим месецом 2013. године за 0,4 п.п, а у односу на претходни месец смањење за 0,1 п.п.

Према подацима Анкете о радној снази за други квартал 2014. године стопа незапослености (лица старости 15 и више година живота) износила је 20,3%, што је ниже у поређењу са претходним кварталом за 0,5 п.п. На смањење стопе незапослености у овом периоду делимично је утицало повећање неформалне запослености.

- Анкета о радној снази - II квартал 2014.

Анкета о радној снази спроведена је у II кварталу 2014. године, на узорку од око 10.000 домаћинстава на подручју Републике Србије. Прикупљени су подаци о демографским обележјима за сва анкетирана лица. Анкетирано је преко 23.000 лица. Подаци о радној активности прикупљени су за сва лица стара 15 и више година, односно за 20.481

лице.

Стопа незапослености, која представља учешће незапослених у укупном броју активних становника (запослени и незапослени), у Републици Србији износила је у II кварталу 2014. године 20,3%, и то 19,5% за мушко и 21,3% за женско становништво. Стопа незапослености у Београдском региону износила је 18,3%, а у Региону Војводине 21,6%. У Региону Шумадије и Западне Србије стопа незапослености износила је 18,3%, док је у Региону Јужне и Источне Србије износила 23,3%.

Стопа запослености представља проценат запослених у укупном становништву старом 15 и више година, и у II кварталу 2014. износила је 39,5%. Од тога је стопа запослености за мушкарце износила 46,7%, а за жене 32,8%. Највећа стопа запослености била је Региону Шумадије и Западне Србије (42,1%), а затим у Региону Војводине (39,4%). У Београдском региону ова стопа износила је 38,9%, а у Региону Јужне и Источне Србије 36,8%.

Април 2013 **Октобар 2013** **I кв. 2014** **II кв. 2014**
Стопа незапослености 24,1 20,1 20,8 20,3
Стопа запослености 36,3 39,1 38,4 39,5
Стопа неформалне запослености 18,2 20,3 20,5 21,2

Стопа незапослености у II кварталу ове године мања је за 0,5 процентна поена у односу на I квартал, док стопа запослености бележи пораст од 1,1 процентна поена.

Стопа неформалне запослености у II кварталу 2014. године већа је за 0,7 процентна поена у односу на I квартал.

Стопа неформалне запослености представља проценат лица која раде без формалног уговора о раду у укупном броју запослених. Ова категорија обухвата запослене у нерегистрованој фирми, запослене у регистрованој фирми, али без формалног уговора о раду и без социјалног и пензионог осигурања, као и неплаћене помажуће чланове домаћинства.

Основни циљ спровођења ове анкете јесте прикупљање података о радним карактеристикама становништва и процена укупне радне снаге у земљи према међународним препорукама и дефиницијама, тј. добијање података о три основна, међусобно искључива контингента становништва старог 15 и више година, а то су: **запослена, незапослена и неактивна лица**.

Становништво се разврстава у једну од наведених група на основу информација из упитника које се односе на активност

анкетираних лица у посматраној седмици.

Радну снагу (активно становништво) чине сва лица која раде (макар један сат седмично) или активно траже посао у циљу стицања средстава за живот.

6. ПЕНЗИЈЕ

Просечно исплаћена пензија у јулу 2014. године износила је 23.765 динара и реално је повећана у односу на претходни месец за 0,1%, док је у односу на исти месец претходне године смањена за 0,8%. Просечно исплаћена пензија у том месецу чинила је 52,6% просечне нето зараде, што је смањење од 0,4 п.п. у односу на претходни месец.

У периоду јануар-јул 2014. године просечно исплаћена пензија износила је 23.699 динара и у односу на исти период 2013. године реално је смањена за 0,3%. Просечно исплаћена пензија у овом периоду чинила је 54,3% просечне нето зараде.

7. СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА

Укупна спољнотрговинска робна размена Републике Србије за јануар – јул 2014. године износи:

- 21061,8 милиона долара – пораст од 9,0% у односу на исти период претходне године;
- 15381,0 милиона евра – пораст од 4,5% у односу на исти период претходне године.

Извезено је робе у вредности од **8883,7 мил. долара**, што чини пораст од 12,3% у односу на исти период претходне године, а **увезено је робе** у вредности од **12178,1 мил. долара**, што је за 6,7% више него у истом периоду претходне године.

Извоз робе, изражен у **еврима**, имао је вредност од **6488,4 милиона**, и то је повећање од 7,7% у поређењу са истим периодом претходне године. **Увоз робе** имао је вредност од **8892,6 милиона**, што представља повећање од 2,3% у односу на исти период прошле године.

Дефицит износи **3294,5 мил. долара**, што чини **смањење од 5,9%** у односу на исти период претходне године. Изражен у еврима, дефицит износи 2404,2 милиона, што је смањење од 9,9% у поређењу са истим периодом претходне године.

Покривеност увоза извозом је **72,9%** и већа је од покривености у истом периоду претходне године, када је износила 69,3%.

Посматрано регионално, највеће учешће у извозу Србије имао је Регион Војводине (33,0%); следи Регион Шумадије и Западне Србије (32,8%), Београдски регион (20,9%), Регион Јужне и Источне Србије (13,1%), а око 0,2% извоза је неразврстано по територијама.

Највеће учешће у увозу Србије имао је Београдски регион (42,3%); следе Регион Војводине (29,2%), Регион Шумадије и Западне Србије (19,3%), Регион Јужне и Источне Србије (8,3%), а око 0,9% увоза није разврстано по територијама. Нема података за Регион Косово и Метохија.

Извоз и увоз по регионима дат је **према седишту власника робе у моменту прихватања царинске декларације**. То значи да власници робе, по царинском закону, могу бити произвођачи, корисници, извозници или увозници робе. Ову чињеницу треба имати у виду приликом тумачења података по регионима. На пример, увоз нафте и гаса највећим делом се обухвата у Региону Војводине и Београдском региону, а то су енергенти за укупну територију Србије.

У структури извоза по намени производа (принцип претежности) највише су заступљени производи за репродукцију, 52,8% (4691,7 мил. долара), следе роба за широку потрошњу, 39,7% (3526,0) и опрема, 7,5% (664,9). Некласификована роба по намени износи 0,0% (1,0 мил. долара).

У структури увоза по намени производа највише су заступљени производи за репродукцију, 60,4% (7360,4 мил. долара), следе роба за широку потрошњу, 18,7% (2271,4), и опрема, 10,1% (1230,3). Некласификована роба по намени износи 10,8% (1316,0 мил. долара).

У извозу, главни спољнотрговински партнери, појединачно, били су: Италија (1661,3 мил. долара), Немачка (1100,9), Босна и Херцеговина (740,7), Руска Федерација (581,4) и Црна Гора (449,3).

У увозу, главни спољнотрговински партнери, појединачно, били су: Немачка (1461,4), Италија (1461,3), Руска Федерација (1369,1 мил. долара), Кина (906,1) и Пољска (631,6).

Спољнотрговинска робна размена била је највећа са земљама са којима Србија има потписане споразуме о слободној трговини. Земље чланице Европске уније чине 64,8% укупне размене.

Наш други по важности партнер јесу земље СЕФТА, са којима имамо суфицит у размени од 1123,2 мил. долара, који је резултат углавном извоза пољопривредних производа (житарице и производи од њих и разне врсте пића), као и извоза разних готових производа. Када је реч о увозу, најзаступљенији су гвожђе и челик, електрична енергија, потом камени угаљ и брикети. Извоз Србије износи 1625,5 а увоз 502,3

мил. долара за посматрани период. Покривеност увоза извозом је 323,6%.

Посматрано појединачно по земљама, највећи суфицит у размени остварен је са бившим југословенским републикама: Босном и Херцеговином, Црном Гором и Македонијом. Од осталих земаља истиче се и суфицит са Италијом, Румунијом, САД, Бугарском. Највећи дефицит јавља се у трговини са Кином (због увоза телефона за мрежу станица и лаптопова) и Руском Федерацијом (због увоза енергената, пре свега, нафте и гаса). Следи дефицит са, Пољском (увоз делова за моторна возила), Мађарском, Немачком, Турском, Аустријом, Казахстаном.

Према одсецима Стандардне међународне трговинске класификације (СМТК), у извозу највеће учешће имају: друмска возила (1390,6 мил. долара), електричне машине и апарати (707,2), житарице и производи од њих (432,6), поврће и воће (402,5) и обојени метали (375,8). Извоз ових пет одсека чини 37,2% укупног извоза.

Првих пет одсека са највећим учешћем у увозу су: друмска возила (1430,3 мил. долара), нафта и нафтни деривати (995,1), природни гас (513,3), електричне машине и апарати (477,6) и медицински и фармацеутски производи (413,7), а њихов увоз чини 31,4% укупног увоза. Одсек *неразврстана роба*, у који се сада укључује и роба на царинском складишту, има учешће у укупном увозу 10,8%.

У јулу 2014. године је извезено је робе у вредности од **1320,9 милиона долара**, што чини смањење од 7,5% у односу на исти месец претходне године. Увоз је износио **1874,3 милиона долара**, што је повећање од 5,8% у односу на исти месец претходне године.

Изражено у еврима **извезено** је робе у вредности од **973,4 милиона евра**, што чини смањење од 10,9% у односу на исти месец претходне године. **Увоз** је износио **1380,6 милиона евра**, што чини повећање од 1,8% у односу на исти месец претходне године.

Рачунато у доларима, десезонирани индекс јул 2014 / јун 2014. године показује пад извоза за 1,1% и пад увоза за 1,2%. Рачунато у еврима, десезонирани индекс јул 2014 / јун 2014. године показује пад извоза за 0,9% и пад увоза за 1,7%.

Према Номенклатури статистике спољне трговине (НССТ) за *седми* месец:

На листи првих 10 производа у **извозу**, прво место заузима извоз *дизел* аутомобила, снаге до 1500 cm³ (59 мил. долара); друго место припада извозу аутомобила, паљење свећицом, преко 1000, али испод

1500 cm³ (48 мил. долара); на трећем месту је извоз дизел аутомобила преко 1500, али испод 2500 cm³ (38 мил. долара); сетови проводника за авионе, возила и бродове извезени су у вредности од 34 мил. долара; следи извоз нових спољних гума за аутомобиле (24 мил. долара); извоз хула хоп чарапа вредео је 22 мил. долара; следи извоз смрзнутих малина (21 мил. долара); извоз делова за ротационе електричне машине износио је 17 мил. долара, колико отпада и на извоз аутомобила, паљење свећицом, до 1000 cm³; на последњем месту је извоз хартије и картона са такође 17 мил. долара.

Листа првих 10 производа у **увозу** показује да су делови и прибор за моторна возила наш први увозни производ (121 мил. долара). Друга по значају је сирова нафта (111 мил. долара). На трећем месту увозне листе су лекови за малопродају (41 мил. долара). Увоз природног гаса био је 40 мил. долара. Следи увоз гасних уља (30 мил. долара). Увоз уља за подмазивање износио је 21 мил. долара. На увоз аутомобила, дизел, преко 1500, али испод 2500 cm³ потрошено је 20 мил. долара. Кутије и гајбе од пластике су увезене у вредности од 15 мил. долара. На увоз телефона за мрежу станица потрошено је 14 мил. долара. Последње место заузима увоз електричне енергије (14 мил. долара).

8. ПРИВАТИЗАЦИЈА

У периоду јануар - јул 2014. године, према подацима Агенције за приватизацију, продата су три предузећа на тржишту капитала и остварен приход од 4,7 мил. евра. Продајом мањинског пакета акција на Берзи осам претходно приватизованих предузећа од стране Акцијског фонда остварен је приход од 520 хиљада евра. Укупан приход од приватизације у првих седам месеци 2014. године износи 5,2 мил. евра.

9. СИРОМАШТВО И СОЦИЈАЛНА НЕЈЕДНАКОСТ

Стопа сиромаштва у Србији се 2013. године налазила на нивоу од 8,6%, односно потрошња 8,6% укупног становништва је била нижа од линије сиромаштва (11.020 динара месечно). Поменути проценат означава да је укупан број сиромашних у Србији био 610 хиљада.

Значи, у 2013. години стопа сиромаштва у Србији минимално је смањена, односно задржана је практично на истом нивоу у односу на претходну 2012. годину када је износила 8,8%, рачунато по истој

методологији. Будући да је бруто друштвени производ Србије у 2013. повећан за 2,5%, према прелиминарним подацима Републичког завода за статистику могло се очекивати видљивије смањење сиромаштва на основу увећања личне потрошње из повећаног БДП-а. Међутим, није дошло до смањења сиромаштва, већ до промене структуре БДП-а: реална лична потрошња је у Србији, према Анкети о потрошњи домаћинства за 2013, смањена за 1,4%, док је извоз битно повећан, што значи да је дошло до преусмеравања произведене робе са домаће личне потрошње на извоз. Такво кретање реалне потрошње узроковано је првенствено смањењем реалних зарада у 2013. години за 1,9% и реалних пензија за 3,9% у односу на 2012. годину.

Стопа ризика од сиромаштва у 2012. години износи 24,6%. Ова лица нису нужно сиромашна већ само имају већи ризик да то буду.

Праг ризика од сиромаштва (релативна линија сиромаштва) у 2012. години износи **13.680,00** динара просечно месечно за једночлано домаћинство. За домаћинства с двоје одраслих и једним дететом старости до 14 година праг ризика од сиромаштва је **24.624,00** динара, док је за четворочлано домаћинство с двоје одраслих и двоје деце старости до 14 година овај праг **28.728,00** динара.

Лица млађа од 18 година највише су изложена ризику од сиромаштва (**30,0%**), док најнижу стопу ризика од сиромаштва имају лица старија од 65 година (**19,5%**).

Највећу стопу ризика од сиромаштва имају лица у домаћинствима која чине две одрасле особе с троје или више издржаване деце, **44,4%**, као и самохрани родитељи с једним дететом или више издржаване деце, **36,2%**.

У зависности од **радног статуса**, код лица старих 18 и више година, најизложенија ризику од сиромаштва су незапослена лица (**48,7%**), док је најнижа стопа ризика од сиромаштва код запослених код послодавца (**6,4%**). Код samozапослених лица ова стопа износи **38,3%**. Стопа ризика од сиромаштва код пензионера износи **14,5%**.

Графикон: Стопа ризика од сиромаштва у 2012, поређење с другим европским земљама, %

10. КРЕТАЊЕ КУПОВНЕ МОЋИ

Просечна потрошачка корпа за месец јул 2014. године износила је 66.000,24 динара и већа је за 0,08% или 51,81 динара, у односу на

просечну потрошачку корпу из претходног месеца. У односу на јул 2013. године просечна потрошачка корпа већа је 1,82%.

Минимална потрошачка корпа за јул 2014. године износила је 34.267,46 динара и мања је за 0,03% или 12,91 динара, у односу на минималну потрошачку корпу из претходног месеца. У односу на јул 2013. године минимална потрошачка корпа већа је за 0,59%.

За покриће просечне потрошачке корпе у јулу 2014. године било је потребно 1,46 просечних зарада, а за покриће минималне корпе било је довољно 0,76 просечне зараде.

У јуну 2014. године за покриће просечне потрошачке корпе било је потребно 1,47 просечних зарада, а за покриће минималне корпе било је довољно 0,76 просечне зараде. У јулу 2013. године за покриће просечне потрошачке корпе било је потребно 1,47 просечних зарада, а за покриће минималне корпе било је довољно 0,77 просечне зараде.

11. ЕКОНОМСКО ФИНАНСИЈСКА КРЕТАЊА

- Каматне стопе

Смањење референтне каматне стопе допринело је смањењу каматних стопа на тржишту новца, што је, уз смањење цене извора финансирања банака, утицало и на појефтињење динарских кредита привреди и становништву. Смањењу каматних стопа на овом тржишту и присуству умерених апрецијацијских притисака током већег дела другом кварталу допринели су и пад премије ризика и повећано улагање страних инвеститора у државне хартије од вредности. Ипак, депрецијацијски притисци јављају се у јулу, као последица раста неизвесности у међународном окружењу, али и неповољних вести у погледу јачине и темпа фискалне консолидације за наредни период.

Паду каматних стопа допринело је и повећано улагање нерезидената током маја и јуна у условима смањене премије ризика земље, као и одлука ЕЦБ-а да повећа експанзивност монетарне политике. Тако су се каматне стопе на овом тржишту у јуну кретале у распону од 7,7% за рочност од шест месеци до 11,8% за рочност од седам година, док је просечна пондерисана каматна стопа износила 9,7%, што је за 0,7 % ниже него у марту.

Просечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене динарске кредите у јуну је износила 12,2%, или за 4,4 % ниже него у марту. Смањење је било израженије код кредита привреди, где је просечна цена кредита смањена за 2,9 %, на 10,3%. Иако су опадале из месеца у месец, каматне стопе привреди највећи пад су забележиле у јуну (1,6

%), када су банке почеле да одобравају субвенционисане кредите чија је каматна стопа ограничена на 5,45%, уз субвенцију државе од 5%. И грађани су се задуживали у динарима по нижим каматним стопама, које су током другог кварталу смањене у просеку за 1,8 %, на 16,4% у јуну. Током јуна структура новоодобрених кредита у динарима измењена је у корист кредита привреди (70%), који су јефтинији од кредита становништву, што је утицало да пад просечне каматне стопе буде већи од пада каматних стопа на кредите привреди и становништву појединачно. Каматне стопе на све врсте динарских кредита привреди бележе пад, који је у највећој мери резултат пада стопа на кредите за обртна средства и остале кредите, које су у јуну износиле по 10,3%, а паду је допринело и смањење цене најмање коришћених, динарских инвестиционих кредита. Банке су наставиле да снижавају цену динарских кредита становништву, али је то смањење било мање од оног из првом кварталу. Каматне стопе на готовинске кредите и кредите за рефинансирање биле су ниже за 1,8 % у односу на март и у јуну су износиле 16,4%, док су стопе на знатно мање заступљене потрошачке кредите смањене за 3,3 %, на 17,9%. Каматне стопе на новоодобрене кредите у еврима и динарске евроиндексиране кредите смањене су за 1,0 % у односу на крај првом кварталу и у јуну су износиле 5,6%. Попут динарских, каматне стопе на евроиндексиране кредите за обртна средства и остале намене су смањене на 5,1% и 6,0%, респективно. Код кредита становништву, цене стамбених и потрошачких кредита у девизном знаку забележиле су пад од 0,2 % и 0,4 %, док цена осталих кредита није промењена. Тако су крајем јуна стопе на стамбене кредите износиле 4,7%, на потрошачке 5,7% и на остале 10,8%. Пад просечне пондерисане каматне стопе на евроиндексиране кредите становништву (1,2 %) био је већи од пада стопа на појединачне врсте кредита због измене структуре новоодобрених кредита у корист раста учешћа стамбених кредита, који су јефтинији од осталих кредита. На пад активних каматних стопа једним делом утицало је и смањење пасивних каматних стопа.

- Премија ризика

Изнета су и очекивања да ће преговори Србије с ММФ-ом о аранжману из предострожности бити настављени до краја 2014. године, да ће стопа раста БДП-а у 2014. бити близу нуле, али да се раст економске активности очекује у наредној години. Фискална позиција и даље остаје главни изазов, при чему се очекује даљи раст дефицита под утицајем трошкова реструктурирања државних предузећа,

докапитализације државних банака и мајских поплава.

- Прилив капитала из иностранства

Кретања у финансијском билансу током другог кварталу била су нешто повољнија него у првом кварталу. Девизни прилив је реализован по основу улагања нерезидената у државне хартије од вредности и страних директних инвестиција. Смањене су обавезе свих сектора према иностранству по основу финансијских кредита.

Нето прилив по основу страних директних инвестиција у Србију у другом кварталу је износио 249,8 млн евра, што је нешто ниже него у претходном тромесечју. Тиме је од почетка 2014. по овом основу остварен укупан нето прилив од 550,8 млн евра. Очекујемо да ће наставак преговора о чланству у ЕУ, убрзање структурних реформи и фискалне консолидације, наставак преговора и склапање аранжмана с ММФ-ом.

Страна улагања би ове године могла да изнесе 1,25 млрд евра, што одговара пројектованом износу од 1,0 млрд евра према претходној методологији платног биланса.

Обавезе банака према иностранству су смањене за додатних 93,0 млн евра, пре свега по основу дугорочних кредита. И држава се нето раздужила у другом кварталу за 31,0 млн евра. Од тога се на сервисирање доспелих кредитних обавеза односи 152,3 млн евра, док су повучени кредити у износу од 121,3 млн евра, међу којима су и кредити ЕИБ-а за град Београд и општинску и регионалну инфраструктуру. Прекогранично задуживање предузећа је смањено, и то нето 19,2 млн евра. Нето обавезе предузећа према иностранству су повећане по основу трговинских кредита, у нето износу од 47,7 млн евра. Народна банка Србије је измирила обавезе према ММФ-у током другом кварталу у износу од 186,4 млн евра.

- Кретања на девизном тржишту и курс динара

Стабилно кретање курса динара према еврџу (у распону између 115,4 и 115,9 динара за еврџ) обележило је други квартал. Посматрано крајем периода, динар је у другом кварталу номинално депрецирао за 0,3% према еврџу, док је на нивоу просека незнатно ојачао (0,2%) у односу на први квартал. У складу с таквим кретањима, номинални ефективни курс динара је у другом кварталу у просеку ојачао за 0,2%. За разлику од претходног тромесечја, током већег дела другом кварталу забележени су умерени апрецијацијски притисци. У великој мери томе су допринели пад премије ризика и повећано улагање

страних инвеститора у државне хартије од вредности. Понуда девиза на домаћем тржишту је повећана и захваљујући повећаном приливу по основу мењачких послова, а делом и по основу страних директних инвестиција. И у другом кварталу је остварен релативно низак дефицит текућег рачуна, тако да је тражња предузећа за девизама тек благо повећана. Истовремено, смањено је и раздуживање резидената према инокредиторима.

- Консолидовани буџетски дефицит

Консолидовани буџетски дефицит је у првом кварталу о.г. износио 6,0% БДП-а (7,6% БДП-а укључујући ванбуџетске трансакције), од чега се 3,7 % односило на трошкове отплате камате. Према процени Министарства финансија, буџетски дефицит ће ове године због поплава бити виши за око 1,0% БДП-а и могао би достићи 8,0–8,5% БДП-а (укључујући ванбуџетске трансакције).

- Кредити

Након што је шест узастопних тромесечја бележила пад, кредитна активност је у другом кварталу, искључујући ефекат промене девизног курса, остварила раст од 2,2%. За разлику од претходних тромесечја, повећани су и кредити привреди захваљујући обезбеђењу новог пакета субвенционисаних кредита. Учешће домаћих кредита у оцењеном БДП-у у јуну је износило 49,0%, што је за 0,8 % више него у марту. Нови програм субвенционисаног кредитирања привреде допринео је и успоравању међу годишњем пада домаћих кредита са 7,9% у марту на 4,7% у јуну. Када је реч о изворима финансирања, банке су се у другом кварталу у највећој мери ослањале на динарске депозите привреде и становништва, а у нешто мањој и на девизне. Такође, држале су мањи износ средстава на девизним рачунима код Народне банке Србије. С друге стране, наставиле су да пласирају део средстава у неризичне хартије од вредности (репо и државне хартије од вредности).

Потреба реструктурирања дугова која се намеће у условима неликвидности привреде и отежане наплате потраживања, као и финансирање обртних средстава, највише су утицали на овај раст тражње. Грађани настављају да се све више задужују у динарима и у другом кварталу је учешће динарских пласмана у новим пласманима становништву износило скоро 72%.

- Тржиште непокретности

Ситуација на тржишту непокретности није знатније промењена у

односу на првом кварталу. Цене непокретности додатно су опале, док је повећање броја прометованих непокретности било знатно мање од сезонски уобичајеног. Слична динамика остварена је на тржишту у Београду. Број издатих грађевинских дозвола за зграде је у другом кварталу био мањи за 2,4% дсз. у односу на првом кварталу, а за трећину у односу на преткризни ниво. Предузећа из ове делатности све теже долазе до нових кредита и све теже отплаћују доспеле обавезе. То потврђује и чињеница да више од половине кредита одобрених овим предузећима има статус проблематичног, уз тенденцију даљег повећања овог учешћа.

- Агрегатна тражња

Агрегатна тражња је у другом кварталу смањена, уз негативан допринос нето извоза узрокован повећаним увозом енергената и мањим извозом прерађивачке индустрије. Пад укупне тражње забележен је и на међу годишњем нивоу, уз наставак позитивног доприноса нето извоза и негативног доприноса приватних инвестиција. Приватна потрошња и државне инвестиције порасле су у другом кварталу, док су потрошња државе и приватне инвестиције смањене. С друге стране, раст увоза енергената и смањен извоз прерађивачке индустрије утицали су на негативан допринос нето извоза агрегатној тражњи. Приватне инвестиције и потрошња државе, које су у другом кварталу наставиле пад, утицале су на негативан допринос домаће тражње (2,9 %), док је бржи међу годишњем раст извоза од увоза водио позитивном доприносу нето извоза (1,8 %). На нивоу године, према процени, очекује се пад агрегатне тражње, који ће у највећој мери бити последица смањеног позитивног доприноса нето извоза.

Домаћа приватна тражња је у другом кварталу, према процени, благо повећана (0,3% дсз.), што се одразило и на њен међу годишњем раст од 0,2%. С друге стране, смањен је увоз потрошних добара, обим услуга у путничком саобраћају и број ноћења туриста. Реална маса зарада, као главни извор потрошње, повећана је у другом кварталу, као и прилив дознака из иностранства, док су исплате социјалних трансфера смањене. Повећано задуживање становништва и доспеће обвезница старе девизне штедње које није у целости положено на нову штедњу такође казују да су у другом кварталу постојали додатни извори за финансирање потрошње домаћинства. Негативан допринос агрегатној тражњи у другом кварталу потиче од приватних инвестиција у фиксне фондове, које су смањене 4,7% дсз. За разлику од потрошње, инвестиције државе у другом кварталу настављају започети раст с

почетка године и на тромесечном (5,6% дсз.) и на међу годишњем нивоу (42,5%).

- Утицај геополитичких тензија

Даље заоштравање геополитичких тензија, пре свега кризе у Украјини, могло би имати вишеструке негативне последице глобално – на цене на светским робним тржиштима, кретање капитала, енергетске токове и успоравање започетог економског опоравка зоне евра. Потенцијални негативни ефекти на домаћа економска кретања такође су бројни – од смањених извозних могућности до пораста премије ризика земље и смањења прилива капитала. Међутим, уколико би се повећала аверзија инвеститора према ризику на светским финансијским тржиштима, то би се вероватно одразило на смањење прилива капитала и појаву депрецијацијских притисака и, последично, притиске на домаће цене.

Међународно окружење у претходном периоду обележиле су још присутне геополитичке тензије (Ирак, Сирија, Либија).

Платнобилансна кретања биће неповољнија него ранија очекивања, али ће учешће текућег дефицита у БДП-у и ове године бити ниже у односу на претходну.

II НОВА ЗАКОНСКА РЕШЕЊА И МАТЕРИЈАЛНИ ПОЛОЖАЈ ЗАПОСЛЕНИХ

У току јула и августа 2014. године, донет је већи број закона, од којих посебно негативан утицај на материјални положај запослених имају: Закон о изменама и допунама Закона о раду („Сл. гласник РС“, број 75/14), Закон о приватизацији („Сл. гласник РС“, број 83/14) и Закон о изменама и допунама Закона о стечају („Сл. гласник РС“, број 83/14). Такође, на положај запослених – будућих пензионера, негативан утицај имаће Закон о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС“, бр. 75/14).

Размотрићемо одредбе поменутих закона које имају директан негативан утицај на материјални положај запослених.

1. ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАДУ

Закон о изменама и допунама Закона о раду (у даљем тексту:

Закон), Народна скупштина Републике Србије, донела је 18. јула 2014. године, објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 75/14 од 21. јула 2014. године, а ступио је на снагу осмог дана од дана објављивања, односно 29. јула 2014. године.

Закон као целина неповољно утиче на материјални и сваки други положај запослених, и то одредаба које се односе на: 1) заснивање радног односа (у првом реду одредбе о заснивању радног односа на одређено време), 2) зараде, накнаде зараде и друга примања, 3) вишак запослених (висина отпремнине у случају отказа уговора о раду), 4) отпремнину због одласка у пензију, 5) разлоге за отказ, 6) колективне уговоре и друге одредбе.

Неке од најзначајнијих појединачних одредби Закона које имају негативан утицај на материјални положај запослених су следеће:

1) Запослени има право на увећану зараду по основу времена проведеног на раду за сваку пуну годину рада остварену у радном односу само код садашњег послодавца (рачуна се и радно време проведено у радном односу код послодавца предходника, као и код повезаних лица са послодавцем) – члан 108. Закона о раду;

2) Минимална цена рада утврђује се за календарску годину најкасније до 15. септембра текуће године, а примењује се од 1. јануара наредне године (значи утврђује се једном годишње без обзира на макроекономска кретања у наредној години) – члан 113;

3) Запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних 12 месеци (а не у претходна три месеца, како је било до доношења Закона) за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе, одазивања на позив државног органа; за време одсуствовања са рада због привремене спречености за рад до 30 – члан 114, 115;

4) Отпремнина због одласка у пензију исплаћује се у висини две (уместо три просечне зараде) - члан 119 и 126;

5) Висина отпремнине у случају отказа уговора о раду утврђује се за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину (а не за све године радног стажа) – члан 158;

6) Влада (претходно: министар), може да одлучи да се колективни уговор или поједине његове одредбе примењују и на послодавце који нису чланови удружења послодаваца – учесника колективног уговора, под условом да колективни уговор чије се дејство проширује, обавезује послодавце који запошљавају више од 50% (претходно: најмање 30%

запослених) у одређеној грани, групи, подгрупи или делатности) – члан 257.

Када је о колективним уговорима реч, према члану 117. Закона, одредбе колективног уговора, односно правилника о раду који је био на снази на дан ступања на снагу Закона („ тј. 29. јула 2014. године), а које нису у супротности са Законом, остају на снази до истека важења колективног уговора, односно до закључивања колективног уговора, односно доношења правилника о раду у складу са Законом, а најдуже шест месеци од ступања на снагу Закона, тј. до 29. јануара 2015. године.

Министарство, у складу са чланом 117. ставом 2, дужно је да обавештење о престанку важења посебних колективних уговора објави у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Важење Посебног колективног уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија („Сужбени гласник РС“, бр. 36/10, 42/10-др.пропис, 46/13, 74/13 и 97/13), у складу са закљученим Споразумом о продужењу важења овог Посебног колективног уговора, 28. фебруара 2014. године („Сужбени гласник РС“, број 37/14), продужено је до 31. децембра 2014. године.

Минималне цене рада у Републици Србији за 2015. годину

минималне цене рада повећана је са 115,0 динара на 121,0 динар („нето“) по радном часу;

минимална зарада, без пореза и доприноса, повећана је са 20.010,00 динара на 21.054 динара („нето“) месечно (рачунато просечно на 174 радна часа);

минималне зараде „брето“ износиће 28.430,50 динара; повећање износи 5,2%

Одлуку о висини минималне цене рада донела је једнострано Влада Републике Србије 29.09.2014. године, тј. 15 дана након истека рока за њено доношење - према ЗОР рок је био 15. септембар;

СССС констатује да:

- 1) нису испоштовани параметри дефинисани ЗОР;
- 2) минимална цена рада од 21.054 динара «нето», далеко је од тога да прескочи праг ризика од сиромаштва, који је у 2012. години за трочлану породицу износио 24.624 динара, а још мање минималну потрошачку корпу од 34.280,37 динара;
- 3) нова минимална цена рада, резултат је одлуке Владе, а не социјалног дијалога;

- 4) послодавци су на Радну групу дошли без намере да преговарају, са реченицом да «минимална цена рада треба да остане иста»;
- 5) учесници Радне групе – Министарство рада и Министарство финансија – допринели су неуспеху социјалног дијалога, тиме што су учествовали у Радној групи, а нису излазили за својим предлозима о висини минималне цене рада;
- 6) Министарство финансија није доставило неопходне параметре и пројекције за 2015. годину;
- 7) репрезентативни синдикати су исказали максималну кооперативност и спремност да преговарају, али нису наишли на исту спремност послодаваца и надлежних министарстава;
- 8) након детаљне презентације података од стране синдиката, о расту цена и све тежем материјалном и социјалном положају радника и њихових породица, синдикати нису наишли на спремност послодаваца да буду друштвено одговорни.

На Влади РС је да образложи Одлуку. Наиме, према чл. 112 Закона о раду „одлука о утврђивању минималне цене рада садржи образложење које одражава све елементе из става 3. овог члана“, тј. све елементе на бази којих се утврђује минимална цена рада.

2. ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Народна скупштина Републике Србије, на седници одржаној 18. јула 2014. године, донела је **Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању** (у даљем тексту: Закона). Закон је објављен у „Службеном гласнику РС“, број 75/14.

Као ново **право за случај старости**, поред постојећег **права на старосну пензију** уводи се и **право на превремену старосну пензију**.

Осигураник (мушкарац и жена) стиче право на старосну пензију:

- 1) **КАД НАВРШИ 65 ГОДИНА ЖИВОТА И НАЈМАЊЕ 15 ГОДИНА СТАЖА ОСИГУРАЊА;**
- 2) кад наврши **45 година** стажа осигурања.

Изузетно, осигураник **жена** која наврши најмање **15 година стажа осигурања**, стиче право на старосну пензију кад наврши:

- 1) у 2015. години, **60 година и шест месеци** живота;
- 2) у 2016. години, **61 годину** живота;
- 3) у 2017. години, **61 годину и шест месеци** живота;

- 4) у 2018. години, **62 године живота**;
- 5) у 2019. години, **62 године и шест месеци живота**;
- 6) у 2020. години, **63 године живота**;

У 2021. години, **63 године и два месеца живота**;

У 2022. години, **63 године и четири месеца живота**;

у 2023. години, **63 године и шест месеци живота**;

у 2024. години, **63 године и осам месеци живота**;

у 2025. години, **63 године и десет месеци живота**;

у 2026. години, **64 године живота**;

у 2027. години, **64 године и два месеца живота**;

у 2028. години, **64 године и четири месеца живота**;

у 2029. години, **64 године и шест месеци живота**;

у 2030. години, **64 године и осам месеци живота**;

у 2031. години, **64 године и десет месеци живота**.

Оигураник (*мушкарац* и *жена*), стичу право на **превремену старосну пензију** кад наврше **најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота**.

Поменути услови за остваривање права на превремену пензију важиће од 2024. године. До тада, осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши:

1) у 2015. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година живота (*мушкарац*), односно 36 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 54 године и четири месеца живота (*жена*);

2) у 2016. години, 40 година стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (*мушкарац*), односно 37 година стажа осигурања и 55 година живота (*жена*);

3) у 2017. години, 40 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (*мушкарац*), односно 37 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 55 година и осам месеци живота (*жена*);

4) у 2018. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година живота (*мушкарац*), односно 38 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота (*жена*);

5) у 2019. години, 40 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеца живота (*мушкарац*), односно 38 година и шест месеци стажа осигурања и најмање 57 година живота (*жена*);

6) у 2020. години, 40 година стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (*мушкарац*), односно 39 година стажа осигурања и најмање 57 година и осам месеци живота (*жена*);

7) у 2021. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59

година живота (*мушкарац*), односно 39 година и четири месеца стажа осигурања и најмање 58 година и четири месеца живота (*жена*);

8) у 2022. години, 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (*мушкарац*), односно 39 година и осам месеци стажа осигурања и најмање 59 година живота (*жена*);

9) у 2023. години, 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота (*мушкарац*), односно 40 година стажа осигурања и најмање 59 година и шест месеци живота (*жена*).

Осигуранику који је на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем навршио **најмање 2/3 од укупно навршеног стажа осигурања**, старосна граница за стицање права на старосну пензију, снижава се зависно од степена увећања стажа **за по једну годину**.

Радна места и послови на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем *не могу бити административно-техничка радна места односно послови*, **већ само послови на којима је рад нарочито тежак, опасан и штетан за здравље**, односно послови на којима је обављање професионалне делатности ограничено навршењем одређених година живота или због природе и тежине посла, физиолошке функције опадају у тој мери да онемогућавају њено даље успешно обављање.

Према важећем Закону, осигуранику - жени која је родила треће дете, по том основу урачунава се у посебни стаж време у трајању од две године.

Предлаже се да се осигуранику – жени урачунава у посебни стаж и време у трајању од: шест месеци, која је родила једно дете; годину дана, која је родила двоје деце.

Висина превремене старосне пензије **трајно се умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година живота (4,08% годишње.)**

Осигуранику жени, превремена старосна пензија трајно се умањује за 0,34%, за сваки месец ранијег одласка у пензију, пре навршених:

- 1) у 2015. години, 60 година и шест месеци живота;
- 2) у 2016. години, 61 годину живота;
- 3) у 2017. години, 61 годину и шест месеци живота;
- 4) у 2018. години, 62 године живота;
- 5) у 2019. години, 62 године и шест месеци живота;

6) у 2020. години, 63 године живота;
у 2021. години, 63 године и два месеца живота;
у 2022. години, 63 године и четири месеца живота;
у 2023. години, 63 године и шест месеци живота;
у 2024. години, 63 године и осам месеци живота;
у 2025. години, 63 године и десет месеци живота;
у 2026. години, 64 године живота;
у 2027. години, 64 године и два месеца живота;
у 2028. години, 64 године и четири месеца живота;
у 2029. години, 64 године и шест месеци живота;
у 2030. години, 64 године и осам месеци живота;

17) у 2031. години, 64 године и десет месеци живота.

Износ превремене старосне пензије умањује се **највише до 20,4%**.

3. ЗАКОН О ПРИВАТИЗАЦИЈИ

Нови Закон о приватизацији Скупштина Републике Србије је усвојила дана 02.08.2014. године, а ступио је на снагу 13.08.2014. године.

Модел приватизације су:

продаја капитала,
продаја имовине,
стратешко партнерство и
пренос капитала без накнаде.

Методи приватизације су јавно прикупљање понуда са јавним надметањем и јавно прикупљање понуда.

У поступку приватизације могуће је применити комбинацију више метода и модела приватизације у циљу ефикаснијег спровођења овог поступка.

Рок за достављање писама заинтересованости је 30 дана од дана објављивања јавног позива, а то је био 15. септембар. Након тога, Агенција предлаже министарству надлежном за послове привреде модел и метод приватизације, мере за припрему и растерећење субјекта приватизације, у року од 45 дана од дана истека рока за достављање писма заинтересованости.

Агенција предлаже доношење одлуке о моделу, методу и мерама за припрему и растерећење субјекта приватизације, ако је исказано

интересовање инвеститора прихватљиво и ако је одрживост пословања субјекта приватизације (оквирни план пословања) позитивно оцењена.

На основу предлога Агенције, **министарство надлежно за послове привреде доноси одлуку којом одређује модел и метод приватизације**, почетну цену, и предлаже мере за припрему и растерећење субјекта приватизације (у даљем тексту: одлука о моделу и методу), **у року од 30 дана** од дана достављања предлога Агенције.

Агенција обавештава субјект приватизације о одлуци о моделу и методу у року од пет дана од дана достављања те одлуке Агенцији.

Лице које изрази интерес за учешће у поступку јавног прикупљања понуда са јавним надметањем дужно је да **откупи продајну документацију**.

Предмет продаје је 70% друштвеног капитала који се приватизује, осим ако овим законом или прописима којима се уређује правни положај привредних субјеката, односно услови и начин обављања појединих привредних и других делатности, није друкчије уређено.

У субјекту приватизације са друштвеним капиталом који се приватизује моделом продаје капитала, део **капитала преноси се запосленима без накнаде** у акцијама. Капитал за стицање акција без накнаде у поступку продаје капитала не може бити већи од 30% друштвеног капитала који се приватизује.

Тренутно стање у вези Закона о приватизацији

Министарство привреде Републике Србије формирало је 4. септембра 2014. године Радну групу за енергетику, Радну групу за хемију и неметале, Радну групу за пољопривреду и прехранбену индустрију, Радну групу за текстил кожу и обућу и Радну групу за металску индустрију ради сагледавања конкретне ситуације у сваком појединачном предузећу у реструктурирању са циљем да дају своје мишљење на модел приватизације који предлаже Агенција за приватизацију.

Дана 25. септембра у оквиру Агенције за приватизацију одржан је састанак са представницима синдиката који су у основи и чланови наведених радних група, да би се постигао начелан договор о методу рада и утврдили основни проблеми. Мишљење је синдиката да би било најцелисходније да се у припремној фази, у Агенцији у оквиру социјалног дијалога размотре најповољнији модели приватизације за

поједина предузећа.

Став Агенције за приватизацију је да се модели приватизације са синдикатима разматрају у оквиру радних група формираних од стране Министарства привреде у којима су по два представника Министарства привреде, Министарства финансија, Министарства за рад запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства рударства и енергетике, Привредне коморе Србије, као и Самосталног синдиката делатности.

На основу **Закона о приватизацији**, који је **ступио на снагу 13.08.2014.** године, код 502 предузећа треба да се заврши приватизација путем једног од модела: продајом капитала, продајом имовине, преносом капитала без накнаде и стратешким партнерством, методом јавног прикупљања понуда са јавним надметањем, односно јавним прикупљањем понуда.

Поред модела и метода приватизације, прописана је могућност примене мера за припрему и растерећење обавеза субјекта приватизације, и то: условни отпис дуга, односно претварање дуга субјекта приватизације у трајни улог. Сагласно Закону о приватизацији, **обавезан рок за спровођење приватизације друштвеног капитала је до 31.12.2015. године.** Са циљем да се испита интересовање заинтересованих инвеститора Агенција за приватизацију објављује јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости, којим их позива да заинтересоване потенцијалне купце да искажу интересовање за приватизацију одређених субјеката приватизације. У складу са тако исказаним интересовањем потенцијалних инвеститора са једне стране, и оцене одрживости пословања субјекта са друге стране, у року од 45 дана од дана истека рока за достављање писама заинтересованости, Агенција ће доставити Министарству привреде предлоге модела и метода приватизације за сваки појединачни субјекат приватизације. На основу предлога Агенције, донеће се одлука о моделу и методу приватизације, почетној цени, и мерама за припрему и растерећење субјекта приватизације.

У портфељу Агенције за приватизацију налази се предузећа из административне и помоћне услужне делатности (13), грађевинарство (51), државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање (1), здравствена и социјална заштита (16), информисање и комуникације (73), образовање (1), остале услужне делатности (4), пољопривреда, шумарство и рибарство (35), пословање некретнинама (1), прерађивачка индустрија (113), рударство (6), саобраћај и складиштење

(21), снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (7) снабдевање водом; управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности (5), стручне, научне, иновационе и техничке делатности (67), трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала (83), уметност; забава и рекреација (3), услуге смештаја и исхране (21), финансијске делатности и делатност осигурања (15).

Агенција је 15.08.2014. године објавила јавни позив за прикупљање писама о заинтересованости за субјекте приватизације из портфеља Агенције за приватизацију. Писмо о заинтересованости достављало се до 15.09.2014. године. По том основу пристигле су 1.733 понуде за 403 предузећа. Међу понудама нису само оне за куповину предузећа или дела имовине, већ да има интересовања и за стратешка партнерства и за рад на обнови предузећа. Највећи број понуда је из Србије (1.318), затим из Немачке (72), из САД (35), Русије (26), Бугарске (34), Велике Британије (21), Чешке (18) по шест из Црне Горе и Пољске. За 99 предузећа нису пристигле понуде. За сада се не може рећи која ће од ових 99 предузећа (и нека од 403 предузећа) отићи у стечај.

Министар привреде, Жељко Сертић, је најавио да ће се понуде разматрати заједно са синдикатима и руководством предузећа, представницима министарстава, и у наредном периоду ће се одлучивати о томе која предузећа ће морати у стечај.

Проблематика предузећа треба да се разматра појединачно по субјектима приватизације, иако постоји доста заједничких проблема, што је изражено код **155 предузећа у реструктурирању**, на евиденцији Министарства привреде (из области пољопривреде, шумарства и рибарства - 18 предузећа, рударства - 4 предузећа, прерађивачке индустрије - 63 предузећа, снабдевања електричном енергијом, гасом и паром - 4 предузећа, снабд.водом, управљање отп.водама, контрол. проц.уклањања отпада - 1 предузеће, грађевинарства - 12 предузећа, трговине на велико, на мало, поправка моторних возила и мотоцикала - 3 предузећа, саобраћаја и складиштења - 5 предузећа, услуге смештаја и исхране - 6 предузећа, информисања и комуникација - 4 предузећа, финансијске делатности и делатности осигурања - 12 предузећа, административне и остале услужне делатности - 2 предузећа и здравствене). Овде је присутан недостатак обртних средстава, потреба финансијске подршке банака, смањење превисоких каматних стопа на узете кредите, давање гаранције на извоз, кадровска консолидација,

повезаност са стратешким партнером, иновација програма и технолошких процеса, заокруживање техничке и технолошке опремљености, као и други проблеми везани за средста и материјално-техничке услове функционисања предузећа. Поред наведеног о знатном броју наведених предузећа поставља се питање повезаности радног стажа запослених, уплате доприноса за пензионо, инвалидско, здравствено и осигурање од незапослености, исплата зарада овере здравствених књижица, решавање питања поводом покренутих тужби пред домаћим судовима и судом у Стразбуру, итд.

У начелу сматрамо да, имајући у виду даље правце привредног развоја Републике Србије, неопходно је створити потребне услове за опстанак и даљи развој предузећа из области: пољопривреде, прехранбене индустрије, грађевинарства, металског сектора, хемије и неметала, електронске индустрије, и др.

Треба имати у виду, да се значајан број предузећа у реструктурирању, посебно она из области пољопривреде и прехранбене индустрије не налази на терету буџета Републике, већ су оптерећена обавезама које су им наметнули претходни власници. Такође, одређеном броју предузећа у реструктурирању, која би могла бити извозно оријентисана, недостаје неопходан обртни капитал, односно финансијска подршка, а овај би се проблем могао решити кроз разне облике јавно-приватног партнерства.

Сматрамо да је државни интерес, да изнађе начине, да се консолидују предузећа у реструктурирању како би могла да наставе рад на тржишним и економским основама.

Посебно сматрамо да је неопходно предузети адекватне мере како би значајни привредни системи из области: пољопривреде и прехранбене индустрије (предузећа из система ПКБ корпорације, и др.), хемије и неметала (Галеника Земун; Трајал Крушевац; Шамот Аранђеловац; и др.), грађевинарства (ПИМ Иван Милутиновић; Партизански пут; Мостоградња и др.), металског сектора (Рудник бакра Бор; Рудник бакра, Мајданпек, ТИР Бор, Застава камиони Крагујевац, Фабрика вагона Краљево, ИМР Београд, ИМТ Београд, ФАП Прибој; и др.), и даље наставили са радом.

4. ЗАКОН О СТЕЧАЈУ

Према члану 37. Закона о приватизација, уговор о продаји

капитала садржи и одредбу о забрани смањења броја запослених који су у радном односу на неодређено време, као и обавези исплате редовне зараде запосленима. Истоветно, се односи и на куповину имовине, као и обавезе редовне исплате зараде запосленима (члан 52).

Уколико предузеће не буде приватизовано, у складу са чланом 80. Закона о приватизацији, Агенција може поднети предлог за покретање поступка стечаја субјеката приватизације јер не постоји интерес за приватизацију.

У складу са Законом о стечају, отварање стечајног поступка јесте разлог за отказ уговора о раду (пракса стечајних управника јесте да након отварања стечајног поступка, задрже само део запослених који су му потребни за завршетак започетих послова).

Према члану 54 Закона о стечају, у први исплатни ред спадају неисплаћене нето зараде запослених и бивших запослених, у износу минималних зарада за последњих годину дана пре отварања стечајног поступка са каматом од дана доспећа до дана отварања стечајног поступка и неплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање запослених за последње две године пре отварања стечајног поступка, а чију основицу за обрачун чини најнижа месечна основица доприноса.

Престанак радног односа због отварања стечаја није основ за исплату отпремнине, јер запосленом не престаје радни однос према Закону о раду, већ према одредбама посебног Закона, Закона о стечају.

У овом случају, запосленима припада право на новчану накнаду, према члану 67. Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености, јер је отварање стечаја, основ за исплату отпремнине.

Када је у питању право на исплату неисплаћених потраживања код послодавца над којим је отворен стечајни поступак код Фонда солидарности, има запослени коме су потраживања утврђена у складу са законом којим се уређује стечајни поступак и који испуњава услове за остваривање права у складу са овим законом.

Активни стечајни поступци - стање на дан 01.09.2014. године

Изузимајући стечајне поступке који се воде по Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији („Службени лист СФРЈ“ број 84/89 и „Службени лист“ број 37/93 и 28/96) и стечајне поступке банака, за које је надлежна Агенција за осигурање депозита, према подацима којима располаже Агенција за лиценцирање стечајних

управника, на дан 01.09.2014. године на територији Републике Србије има укупно 1917 активних стечајних поступка.

- У периоду од 01.01.2014. године до 01.09.2014. године **отворено је 90 стечајних поступака** на територији Републике Србије.

- Према подацима од када Агенција за лиценцирање стечајних управника врши надзор до 01.09.2014.године **обуспављено је 490 стечајних поступака** на територији Републике Србије.

- Према подацима до 01.09.2014. године **закључено је 2744 стечајних поступака** на територији Републике Србије, и то до 2008. године 292 предмета, у 2008. години закључено 198 предмета, у 2009. години закључено је 165 предмета, у 2010. години 317 стечајних поступака, 2011. закључено је 512 предмета, 2012., 649 стечајних поступака, 2013., 463 стечајних поступка, а у 2014. години 148 стечајни поступак.

- Према подацима Агенције за лиценцирање стечајних управника, укупно **просечно време трајања за 5.151 предмета је: 2 године, 5 месеца и 7 дана** (активни, обуспављени и закључени), а укупно просечно време трајања за предмете покренуте од 02.02.2005. године (укупно 4.714 предмета), по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају је: 2 године 0 месеци 28 дана. За предмете који су покренути по Закону о стечају (укупно 3595 предмета, од 23.01.2010.године), просечно време трајања је 1 година, 10 месеци.

- Од укупно 5.151 предмета који су евидентирани у Агенцији, њих 2529 (активних, закључених и обуспављених) траје мање од 2 године, 2618 стечајних поступака траје од 2 до 15 година, (2 предмета су још увек активана и трају од 15 до 19 година, а 2 закључена су трајала од 15 до 16 година).

Трајање стечајних поступака, за предмете покренуте по Закону о стечајном поступку и Закону о стечају (од укупно 4714 предмета), њих 2498 (активних, закључених и обуспављених) траје до 2 године, а 2216 предмета траје од 2 до 10 година.

Трајање предмета покренутих по Закону о стечају (укупно 3595 предмета), њих 1978 траје до 2 године, а 1617 предмета траје од 2 до 5 година.

Могући предлози

1) Запосленим који остану без посла, зато што њихова предузећа нису приватизована, требало би исплатити одговарајућу отпремнину (у том случају не остварују право на новчану накнаду код Националне

службе за запошљавање).

2) Размотрити у сарадњи са Националном службом за запошљавање (и, евентуално, Агенцијом за развој малих и средњих предузећа) да запослени удружују отпремнине и отпочињу самостални посао.

III МЕРЕ ВЛАДЕ – МЕРЕ ШТЕДЊЕ

Влада Републике Србије је на седници од 14. септембра 2014. године расправљала о току припрема ребаланса буџета Републике за ову годину и буџета за наредну годину. Председник Владе Александар Вучић упозорио је да је неопходно остварити максималне уштеде и унапредити ефикасност рада у свим министарствима и јавним предузећима. Простора за уштеде има у ЕПС-у, Србијагасу ЕМС-у и Поштама Србије. Оцењено је да се у буџетском сектору више троши него што се зарађује, и да је у наредној години, у циљу финансијске консолидације, потребно уштедети 700 милиона евра.

Према речима министра финансија Душана Вујовића примена нових мера штедње почеће неколико недеља након **усвајања ребаланса буџета за 2014, а пред посланицима ће се наћи средином октобра**. Циљ је да се ребалансом буџета за 2014. године трасира пут за све мере у будућем периоду. Ребаланс ће бити тако припремане да он буде близу усвајању буџета за 2015. да би у једној расправи разматрали суштину свих структурних мера које се предлажу и одмах имали консензус.

Почетком новембра кренуће се са предлогом буџета за 2015. годину. Мере штедње у Нацрту буџета за 2015. годину требало би да буду постављене на четири стуба: расходна страна, смањивање сиве економије, унапређење фискалног система и реорганизовање Пореске управе и повећање ефикасности јавних предузећа.

Расходи буџета се морају смањити, јер се троши много у односу на БДП. Јавна потрошња износи око 45 одсто БДП-а и пењаће се до 49 одсто у наредним годинама, а што могу да приуште само најразвијеније земље.

Нацрт буџета за 2015. годину ће бити везан за буџете за 2016. и 2017. годину, јер је до тада потребно да се дефицит сведе са 2,5 на 1 милијарду евра.

Влада Србије тренутно ради на проценама колике су уштеде неопходне и колико ће ко терета да поднесе.

Дефинитиван договор Владе Србије око примене мера, које подразумевају и смањивање плата и пензија, биће обелодањен у предлогу ребаланса буџета. Међутим, да би се могло ићи на смањивање плата и пензија, одређени закони, који прате ребаланс, морају да буду измењени.

Одлучено је да се иде на прогресивно, уместо за линеарног смањења примања, тј. да већи део терета буде усмерен на људе са већим примањима, а то с друге стране захтева сложеније измене закона, и више времена.

Смањење ће трајати до момента кад се повећају приходи буџета, што би требало да се деси почетком 2016. године. Ако све буде како треба, у буџету за 2016. годину могло би се размотрити повећање плата у здравству, образовању и другима, али ако буде постојала опасност да се вратимо у садашњу ситуацију, до тога неће доћи.

1. План штедње – расходна страна буџета

- Плате и пензије

Највеће уштеде оствариће се, на платама и пензијама, са смањењем од око 10 одсто. Смањење неће бити ни динар преко тога, али се покушава да буде и мање. Министар финансија је рекао да је потребно да се у Влади али и у јавним предузећима постигне свест о томе да они који имају највеће плате штеде више, а они који имају мање штеде мање. Он је у том смислу навео и пример ЕПС-а који има, како је рекао, скоро два пута веће плате од просека Србије.

Пензије ће бити смањиване према следећој формули. Када се од нето износа одбије 25.000 динара који не подлежу умањењу, разлика до пуног износа множи са 0,22 и тако добија тачан износ умањења. На пример, ако је пензија 35.000 динара, одбије се 23.000 динара, док се преосталих 10.000 динара помножи са 0,22 одсто. У том случају, умањење износи 2.200 динара, а пензија коју ће тај пензионер добити, износи 32.800 динара.

Плате у комплетном јавном сектору, укључујући ту и јавна предузећа, разне агенције, регулаторна тела, фондове, заводе, умањиће се по другачијој методологији, тј. све плате преко 25.000 динара умањиваће се за 10 одсто. Према тренутно актуелном плану, плате преко 100.000 динара биће умањене за 15-16 одсто, иако постоји идеја да за веће плате умањење буде у већем проценту, односно 20 или 25 одсто. Али, таква одлука још није донета. Замрзавање плата и пензија није орочено.

Одлука о замрзавању плата и пензија остаће на снази онолико дуго колико имамо растући тренд буџетског дефицита и јавног дуга.

- Забрана новог запошљавања у јавном сектору

Остаје на снази мера забране новог запошљавања у јавном сектору, а која се примењује од почетка ове године, као и отпуштање вишка запослених у администрацији.

- Рефинансирање кредита

Озбиљније уштеде очекују се од рефинансирања актуелних, мање повољних кредита за које се Србија задужила.

- Уштеде у јавним набавкама

Влада рачуна и на озбиљне уштеде у сектору јавних набавки код јавних предузећа. Циљ је да тај поступак буде јефтинији и за јавна предузећа и за буџет, односно да и домаће фирме имају прилику да под истим условима конкуришу на јавним набавкама као стране.

Нпр. на гориву и сличним материјалима који се користе у јавним предузећима, желе се увести уштеде од 10 одсто.

- Смањење материјалних трошкова министарстава и осталих буџетских корисника

План је да се озбиљније смање и разни материјални трошкови министарстава и свих осталих буџетских корисника.

- Субвенције

Како је најављено, потребне су уштеде на субвенцијама које не дају ефекте. Држава више неће давати субвенције за пољопривреднике који имају више од сто хектара земље или изнајмљују земљу. Нпр. међу приоритетима су субвенцији сточарској производњи.

2. Прилив буџетских прихода – приходна страна буџета

Осим мера уштеда, план Владе заснован је и на озбиљнијем приливу буџетских прихода.

- Наплата пореза

Уместо повећања пореза, у циљу повећања пореских прихода, повећаћемо обим наплате. Ако све фирме које данас раде у сивој зони натерамо да се пријаве, мање ће требати уштеда на другој страни.

- Приватизација предузећа

Међу бројним нерешеним проблемима су и предузећа у реструктурирању.

- Сива економија

Намера је појачати борбу против сиве економије и појачати рад

инспекцијских служби.

- Инвестиције

Очекује се пораст инвестиција (нпр. Београд на води, гасовод, путеви), отварање нових предузећа), захваљујући политичкој позицији Србије.

Нацрт Стратегије развоја предузетништва и конкурентности за период од 2014. до 2020. године

Стратегија развоја предузетништва и конкурентности за период од 2014. до 2020. године представља део стратешког оквира за развој конкурентности Републике Србије и комплементарна је са раније усвојеним документом Стратегије и политике индустријског развоја 2011 – 2020, а посебан нагласак се ставља на подстицај развоја малих и средњих предузећа и предузетништва (МСПП) и занатства. У националном стратешком оквиру замењује Стратегију развоја иновативних и конкурентних малих и средњих предузећа и предузетништва у Републици Србији 2008 - 2013, чији је временски период истекао.

Ова Стратегија наставља политику пуног уважавања докумената утврђених политиком Европске уније у области предузетништва и конкурентности, пре свега стратегије Европа 2020 и Акта о малим предузећима и мере за спровођење приоритета из ових докумената саставни су део ове стратегије.

Најважнији коришћени извештаји су: Извештај Светске банке о пословању у Србији, Извештај о глобалној конкурентности Светског економског форума, Бела књига Савета страних инвеститора, Сива књига Националне алијансе за локални економски развој, Финансирање раста малих и средњих предузећа, кључна питања и препоруке за Србију Пројекта за боље услове пословања – (USAID BEP), Анкета 1000 предузећа Пројекта за боље услове пословања (USAID BEP), Извештај ОЕЦД о финансирању малих и средњих предузећа и предузетника за 2013. годину и годишњи национални извештаји о малим и средњим предузећима и предузетништву итд.

У периоду од 2008. године, када се у потпуности испољавају негативни утицаји светске економске кризе у сектору МСПП изгубљено је преко 150 000 радних места. На још увек ниску извозну конкурентност сектора указују подаци да у укупном броју предузећа

извозници чине свега 4,1%, увозници 6,5%, а да је учешће извоза у промету свега 8,8%.

Имплементација стратешка визије развој предузетништва и конкурентности, заснованог на приватној предузетничкој иницијативи, знању и иновативности треба да ојача и српска предузећа у довољној мери да спремно одговоре на притисак конкуренције на заједничком тржишту ЕУ и допринесу побољшању животног стандарда у Републици Србији.

Стратешки циљеви су:

- 1) стварање повољног пословног окружења,
- 2) бржи укупан раст и развој сектора МСПП, пре свега мерен кроз раст укупно створене бруто додате вредности сектора,
- 3) повећање просечне величине предузећа у Србији мерено кроз више просечне годишње стопе раста прихода и броја запослених по предузећу,
- 4) повећање запослености,
- 5) повећање укупног извоза, броја извозника и просечне вредности извоза по предузећу,
- 6) повећање предузетничког знања и иницијативе,
- 7) повећање учешћа производа више фазе обраде и веће додате вредности
- 8) развој заокружених ланаца снабдевања / производње, и
- 9) равномернији регионални развој МСПП.

Поред наведених показатеља, посебно ће се пратити 1. Стварање повољног пословног окружења, 2. Бржи раст и развој предузетништва, 3. Повећање запослености, 4. Побољшање извозне конкурентности.

Стратегија развоја предузетништва и конкурентности разрађује шест стубова :

1. унапређење пословног окружења;
2. унапређење приступа изворима финансирања;
3. унапређење квалитета радне снаге;
4. подршка за развој иновација;
5. унапређење приступа новим тржиштима ;
6. јачање женског предузетништва и предузетништва младих.

Развој привреде је предуслов за остваривање одрживог друштвено - економског развоја и успешан завршетак процеса европских интеграција Републике Србије, која своју дугорочну конкурентност гради на приватној предузетничкој иницијативи, знању, примени нових технологија и иновативности.

ТАБЕЛАРНИ ПРИЛОГ

1. Приказ основних макроекономских показатеља у Републици Србији у 2014. години

Ред.бр.	ПОКАЗАТЕЉИ	ПЕРИОД	ВРЕДНОСТ
1	2	3	4
1.	Просечне бруто зараде	Јули 2014.	62.380 дин
2.	Просечне нето зараде	Јули 2014.	45.216 дин
	- Услужне делатности у рударству	-II-	153.592 дин
	- Рачунарско програмирање и консултантске дел.	-II-	156.312 дин
	- Производња дуванских производа	-II-	121.706 дин
	- Управљачке делатности и саветовање	-II-	100.360 дин
	- Здравствена и социјална заштита	-II-	44.133 дин
	- Образовање	-II-	43.725 дин
	- Грађевинарство	-II-	39.025 дин
	- Прерађивачка индустрија	-II-	40.222 дин
3.	Минимална (нето) зарада		
3.1.	-II-	Апр 12/Дец 14	115,00 дин
3.2.	Месечни износ минималне зараде 174 ч.	Јан/Окт 2010.	15.660,00 дин
3.3.	-II-	Нов2010/Мај 2011	16.530,00 дин
3.4.	-II-	Јун 2011/ Март 2012.	17.748,00 дин

3.5.	-II-	Април 2012/ Феб 2013.	20.010,00 дин
3.6.	-II-	Март 2013/ Дец 2013	20.010,00 дин
3.7.	-II-	Јан/Јун 2014	20.010,00 дин
3.8.	-II-	Јули/Дец 2014.	20.010,00 дин
4.	Запосленост		
4.1.	Укупан број запослених	Јуни 2014.	1.690.318
4.2.	Број запослених у јавном сектору	Јуни 2014.	470.168
4.3.	Стопа неформалне запослености – Анкета о РС	II квартал 2014.	21,2%
5.	Запослени према старости – Анкета о РС	II квартал 2014.	
5.1.	од 15 до 24		103.100
5.2.	од 25 до 34		451.798
5.3.	од 35 до 44		639.201
5.4.	од 45 до 54		669.452
5.5.	од 55 до 64		413.863
5.6.	од 65 и више г.		130.517
6.	Незапосленост		
6.1.	Број незапослених лица	Јули 2014.	769.340
6.2.	Број лица која траже запослење, стање крајем периода	-II-	892.767
6.3.	С т о п а незапослености – подаци Анкета о РС	II квартал 2014.	20,3%
7.	Незапослени према старости – НСЗ	Јули 2014.	
7.1.	од 15 до 24		99.959
7.2.	од 25 до 34		198.252
7.3.	од 35 до 44		183.236

7.4.	од 45 до 54		178.439
7.5.	од 55 до 64		109.454
8.	Незапослена лица, по регионима – НСЗ	Јули 2014.	
8.1.	Београдски регион		108.515
8.2.	Регион Војводине		196.297
8.3.	Регион Шумадије и Западне Србије		245.620
8.4.	Регион Јужне и Источне Србије		202.034
9.	Неактивни према старости – Анкета о РС	Јули 2014.	3.082.639
9.1.	15 – 24 г.		546.909
9.2.	25 – 34 г.		159.204
9.3.	35 – 44 г.		118.452
9.4.	45 – 54 г.		203.725
9.5.	55 – 64 г.		703.509
9.6.	65 и више година		1.350.841
10.	Незапосленост, према степену стручне спреме – НСЗ	Јули 2014.	
10.1.	I		218.466
10.2.	II		29.950
10.3.	III		192.428
10.4.	IV		221.806
10.5.	V		6.747
10.6.	VI		41.931
10.7.	VII		61.947
10.8.	VIII		94
11.	Индекс потрошачких цена	Август / Јули 14	Август 14/ Август 13
11.1.	Република Србија	100,2	102,2
12.	Потрошачка корпа – нова		Јули 2014.

12.1.	Просечна		66.000,24 дин
12.2.	Минимална		34.267,46 дин
12.3.	Просечна потрошачка корпа - просек	2008.- 2012.	
	- 2008. година	43.904,54 дин	
	- 2009. година	47.444,98 дин	
	- 2010. година	50.138,86 дин	
	- 2011. година	55.568,13 дин	
	- 2012. година	59.593,67 дин	
	- 2013. година	64.895,88 дин	
12.4.	Минимална потрошачка корпа- децембар	2008.- 2012.	
	- 2008. година	23.321,78 дин	
	- 2009. година	25.066,96 дин	
	- 2010. година	24.291,94 дин	
	- 2011. година	27.193,71 дин	
	- 2012. година	31.599,02 дин	
	- 2013. година	35.109,64 дин	
13.	Најнижа месечна основица доприноса за обавезно социјално осигурање	од 1.08.2014. до 31.10.2014. год	21.716,00 дин
14.	Спољни дуг	на дан 31. Јули 2014.	
	Укупан спољни дуг		25.250,3 мил евра
	- Јавни сектор		12.881,8 мил евра
	- Приватни сектор		12.368,5 мил евра
14.а.	Јавни дуг, крај периода	31.08.2014.	
	- Укупан јавни дуг		21,9 млрд.евра

	- Укупан јавни дуг, у % БДП		67,9%
	- Унутрашњи јавни дуг		8,7 млрд.евра
	- Спољни јавни дуг		13,2млрд.евра
15.	Бруто-друштвени производ (процена Министарства финансија)	2013. год.	
	БДП, текуће цене, млрд динара		3.618,2
	БДП, мил. евра		31.980,4
	БДП, per capita, у еврима		4.453,2
	БДП, реалан раст, у %	2013. год.	2,5
	-II-	I квартал 2014.	0,1
	-II-	II квартал 2014.	-1,1
16.	Пензије	Јули 2014.	
16.1.	Број корисника пензија (укупно)	-II-	1.725.743
16.2.	Број корисника пензија - запослени	-II-	1.399.055
16.3.	Број запослених на једног пензионера	Јун 2014.	0,98
16.4.	Просечна пензија за запослене	Јули 2014.	25.713,00 дин
16.5.	Просечна пензија за самосталне делатности	-II-	24.983,00 дин
16.6.	Просечна пензија за пољопривреднике	-II-	10.298,00 дин
16.7.	Најнижи износ пензије - запослени	од априла 2014.	13.288,01 дин

16.8.	Највиши износ пензије (нови Закон)	-II-	115.587,16 дин
16.9.	% учешћа просечне пензије у просечној заради	2004. – 2012.	
	- 2004. година		67,89%
	- 2005. година		66,79%
	- 2006. година		61,76%
	- 2008. година - запослени	Децембар	56,00%
	- 2009. година - запослени	-II-	59,05%
	- 2010. година - запослени	-II-	56,10%
	- 2011. година - запослени	-II-	54,00%
	- 2012. година - запослени	-II-	53,20%
	- 2013. година – запослени (са професионалним војним лицима)	Децембар	51,5%
	- 2014. година – запослени (са професионалним војним лицима)	Јануар	69,0%
	-II-	Фебруар	59,4%
		Март	60,3%
		Април	57,4%
		Мај	59,6%
		Јуни	58,6%
		Јули	58,2%

2. Индекси индустријске производње, по подручјима, јули 2014.

	Ø2013 = 100		<u>VII2014</u> <u>VII2013</u>		<u>I-VII 2014</u> <u>I-VII 2013</u>	
	VI	VII	I-VII			
РЕПУБЛИКА СРБИЈА <i>Индустрија-укупно¹⁾</i>	89,5	90,6	91,9	87,0	96,8	
Енергија	63,8	71,3	87,5	72,0	92,3	
Интермедијарни производ и осим енергије	98,7	102,2	94,9	97,1	98,8	
Капитални и производ и	98,3	97,5	92,5	74,6	96,0	
Трајни производ и за широку производњу	104,0	106,3	93,1	100,1	97,6	
Нетрајни производ и за широку производњу	104,0	96,6	93,5	97,6	100,3	
Рударство	69,1	69,3	85,1	67,9	90,0	
Прерађивачка индустрија	102,1	101,2	94,6	95,8	99,9	

- Производ ња прехрамб ених производа	101,8	93,3	92,9	101,6	104,6
- Производ ња основних фармацеу тских произво да и препарата	113,0	96,8	103,2	94,5	100,9
- Производ ња рачунара, електрон. и оптичких произв.	85,0	95,3	85,1	122,3	90,5
Снабдева ње ел.енер.,г асом, паром и климатиз ација	53,5	62,2	85,3	62,6	89,2

1) За јул 2014. године урађена је оцена индустријске производње малих предузећа која се не обухватају редовним статистичким истраживањем индустрије. Оцена је урађена на основу узорка. Кад би се укључила оцена индустријске производње за мала предузећа, тада би индекс индустријске производње јул 2014. године/просек 2013. године за укупну индустријску производњу износио 90,5, а за прерађивачку индустрију тај индекс износио би 101,0.

3. Резултати приватизације предузећа

4. Зараде - август 2014.

PAGE 14

PAGE 40